

Název předmětu: **Latina I, II**
Zařazení v učebním plánu: S3, S4
 Dvouletý volitelný předmět

Cíle předmětu

Seznámení s latinskou gramatikou a základní slovní zásobou latinského jazyka, seznámení s antickou mytologií, literaturou a historií starověkého Říma a s jednoduchými texty z oboru literatury, práva, historie, Bible.

TÉMA	UČIVO
1.1. Úvod do studia latiny	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Výslovnost ➤ Základní mluvnické termíny
1.2. 1. deklinace, 1. konjugace	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skloňování substantiv podle vzoru <i>femina</i> ➤ Základní latinské předložky ➤ Časování sloves podle vzoru <i>laudo, are</i>
1.3. 2. deklinace, 2. konjugace	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Typ skloňování pro maskulina: <i>servus, i, m</i> ➤ Typ skloňování pro neutra: <i>exemplum, i, n</i> ➤ Časování sloves podle vzoru <i>moneo, ere</i>
1.4. Mytologie, Živá latinská slova	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Olympští bohové a podsvětí (Hádes) ➤ Krétský komplex (Théseus, Ariadné) ➤ Thébská komplex (Oidipus) ➤ Héraklés a 12 úkolů ➤ Perseus a Medúsa
1.5. Adjektiva 1. a 2. deklinace, Adverbia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skloňování adjektiv podle <i>bonus, a, um</i> ➤ Tvoření adverbíí od adjektiv 1. a 2. deklinace
1.6. 3. konjugace, 4. konjugace	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Časování podle vzoru <i>lego, ere</i> ➤ Časování podle vzoru <i>audio, ire</i>
1.7. 3. deklinace (m+ n)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skloňování substantiv podle vzoru <i>miles, itis, m.</i> ➤ Skloňování substantiv podle vzoru <i>carmen, inis, n</i>
1.8. Sloveso <i>Esse</i> , Indikativ imperfekta aktiva a pasiva	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Časování slovesa být ➤ Časování složenin slovesa být (<i>abesse, adesse, deesse...</i>) ➤ Výjimky: <i>posse, prodesse</i> ➤ Časování 1. - 4. konjugace aktiva ➤ Časování 1. - 4. konjugace pasiva ➤

1.9. Mytologie a antická literatura, Živá latinská slova	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trójská válka ➤ Odysseia – putování hrdiny Odyssea na Ithaku ➤ Řecká a římská filozofie ➤ Řecká a římská tragédie a komedie
1.10. Zájmena	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skloňování osobních zájmen ➤ Skloňování přivlastňovacích zájmen
2.1. Futurum I. (1.- 4. konjugace)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Časování 1. - 2. konjugace aktiva a pasiva ➤ Časování 3. - 4. konjugace aktiva a pasiva
2.2. Konjunktivy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Konjunktiv prézenta aktiva a pasiva ➤ Konjunktiv imperfekta aktiva a pasiva
2.3. Indikativ perfekta aktiva, Perfektní kmen slovesa sum a složeniny	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tvorba a Časování minulého času dokonavého ➤ <i>Fui, fuisse</i>
2.4. 4.,5. deklinace; Sousednost časů (struktura)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skloňování substantiv podle vzoru <i>exercitus, us, m</i> ➤ Skloňování substantiv podle vzoru <i>dies, ei, m</i> ➤ Konjunktivy a jejich využití
2.5. Historie antického Říma	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vznik a zakládání Říma ➤ Římské instituce; pozemkové reformy ➤ 1. a 2. triumvirát ➤ Císařství – principát – iulsko claudiovská dynastie ➤ Císařství - dominát
2.6. Římská literatura, římský kalendář, metrika	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Římská poezie (Vergilius, Ovidius) ➤ Satira (Lucilius, Horatius, Iuvenalis) ➤ Historiografie (Caesar, Livius, Tacitus)
2.7. Křesťanství – vznik, kultura, historie a literatura	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ježíš Kristus ➤ Vznik ➤ Pronásledování křesťanů ➤ Edikt milánský ➤ Bible – kniha knih
2.8. Překlad latinských textů	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Jednoduché antické texty ➤ Caesar: De Galia ➤ Vergilius: Aeneida ➤ Ovidius: básně ➤ Bible

Metodická doporučení

Výuka je zaměřena na rozvoj jazykových dovedností a jejich postupné rozšiřování. Náplň učiva zahrnuje tematické okruhy z gramatiky, historie, antické literatury, popř. biblických textů. Pro motivaci studentů lze zařadit i samostatné výstupy ke zvoleným tématům. Nejdůležitějšími diagnostickými metodami v tomto předmětu jsou pozorování a písemné zkoušení.

Výstupy (kompetence)

1. Žák se seznámí s výslovností, charakterizuje a pochopí odlišnosti od dalších cizích jazyků; vymezí rozdíl mezi gramatikou českého a latinského jazyka; naučí se odborné latinské termíny a dokáže je použít ve všech jazycích.
2. Žák umí vyskloňovat a přeložit substantiva 1. deklinace, dokáže časovat podle 1. konjugace. Dokáže překládat a tvořit krátká spojení s předložkami. Objasní propojení předložky s příslušnými pády.
3. Žák umí vyskloňovat a přeložit substantiva 2. deklinace, dokáže časovat podle 2. konjugace. Odliší 2. deklinaci a 2. konjugaci od 1. deklinace a 1. konjugace, dokáže vytvořit imperativ a infinitiv aktiva i pasiva.
4. Žák vysvětlí smysl mytologických příběhů pro antickou společnost a na základě nabytých znalostí zdůvodní civilizační přínos vybraných starověkých civilizací pro evropskou kulturu a společnost
5. Žák vysvětlí funkci adjektiva a dokáže adjektiva skloňovat na základě skloňování substantiv 1. a 2. deklinace. Dokáže vytvořit adverbia od adjektiv 1. a 2. deklinace a odlišit existující výjimky ve tvoření.
6. Žák dokáže časovat podle vzoru 3. konjugace. Umí překládat a tvořit krátké věty. Dokáže sám vytvářet imperativy a infinitivy 4. konjugace podle konjugací 1. a 2. Zároveň stanoví výjimky a odlišnosti v 3. konjugaci a strukturu 4. konjugace.
7. Žák umí vyskloňovat a přeložit substantiva 3. deklinace, dokáže určit genitivní kmen a vysvětlit jakou zásadní funkci má při skloňování. Dokáže vysvětlit důležitou roli genitivního kmene při postupném vzniku (nejen) románských jazyků během historického vývoje.
8. Žák se naučí specifické rysy slovesa *esse* a na základě znalostí dokáže sám vytvářet jeho složeniny a překládat je. Pochopí podobnosti s ostatními konjugacemi a zároveň podobnosti s dalšími cizími jazyky.
9. Žák časově vymezí antickou literaturu, rozdělí ji na základní témata a naučí se důležitá latinská spojení, která jsou užívána v odborných kruzích dodnes.
10. Žák umí skloňovat zájmena osobní a dokáže skloňovat zájmena přivlastňovací podle substantiv 1. – 2. deklinace.

2.1.– 2.8.

Žák odliší tvoření futura od ind. imperfekta a zároveň dokáže pochopit rozdíly v samotném tvoření futura pro 1. a 2. konjugaci a futura pro 3. a 4. konjugaci. Zvládne krátký písemný projev.

Žák se seznámí s tvorbou konjunktivů a jejich funkcí ve větách. Pracuje se slovníkem, dokáže stanovit základní tvary od příslušného slova a vyhledat je ve slovníku.

Žák dokáže převádět římská data a pochopí, jak fungoval římský kalendář. Seznámí se s římskými svátky a náboženskou praxí antiky. Žák objasní vazbu mezi židovstvím a křesťanstvím a jejich společné i rozdílné cesty.

Žák objasní vznik a vývoj římské historie, kultury a dokáže srovnat starověký politický systém s moderním. Charakterizuje římskou literaturu a dokáže objasnit, jak ovlivnila evropskou středověkou a posléze moderní literaturu, respektive společnost. Seznámí se se základním metrem antiky – s hexametrem, dokáže ho přecíst, určit a srovnat s českým metrickým systémem.

Žák umí přeložit souvislé krátké texty a využít latinskou slovní zásobu v dnešní době, tj. porozumět odborným termínům z práva, medicíny, přírodních věd i mnohým cizím slovům z románských i jiných jazyků.

Žák se naučí tzv. živým latinským slovům, která jsou dosud živá v kulturní společnosti a doplňují slovní zásobu vzdělaných lidí.

Literatura

1. Povinná

Steinerová Vlasta: Latina I., II. Praha: Fortuna, 2000

2. Doporučená

Conte, G. B.: Dějiny římské literatury. Praha: KLP, 2003.

Horatius: De arte poetica. (Přel. Dana Svobodová.) Praha: Academia, 2002.

Ovidius: Žalozpěvy. (Přel. Rudolf Mertlík.) Praha: Jan Laichter, 1943.

Kol. autorů: Encyklopedie antiky. Praha: Academia, 1974.

Pech, Jiří. Latina I., II. Praha: Leda, 1998.

Mouchová – Kutáková - Marek: Disco Latine 1. Praha: Scientia, 1996.

Kucharský, Pavel a kol.: Latinsko-český slovník.

Schváleno předmětovou komisí dějepis/latina dne 29. 8. 2022.